

Szeretnénk odamenni a fiúcskához, megsimogatni a fejét, és ezt mondani neki:

– Az anyád nem mondott igazat, fiacskám. Ő nem veheti meg neked ezt az aranyórárt, mert nincs pénze, s még jó, ha elegendő kenyeret tud neked adni. De ha volna neki pénze, örömet megvenné. Azért hát ne tekintsd ezt közönséges hazugságnak, ne haragudj rá ezért a meg nem tartott ígéretért, s azért te csak tanulj jól, mert akkor talán – ha nem is most mindjárt – mégis csak a tiéd lehet az a szép aranyóra.

A gyerek, mintha ösztönösen érezné, hogy igazunk van, sugárzó, bizakodó arccal tekint reánk.

•

A kis Péter panaszkodik édesanyjának, hogy a nagypapa nem felel a kérdéseire.

– Öreg már a nagypapa, nem jól hall – mentegeti a figyelmetlen nagypapát az anya.

– Akkor vegyen pápaszemet a fülére – felel a kis Péter.

1934. november 23., péntek, 6. old.

Pesti utca

Afűszeresinas – akár egy mikulás – tele nagy puttonnyal a hátán cipeli a megrendelt árut az utcán. Óvatosan jobbra-balra nézve átmegy a kocsiúton, amikor azonban fel akar lépni a járdára, egy kerékpáros surran ki a szomszédos mellékutcából. Az inas megbotlik, s az egész puttony tartalma egy szemvillanás alatt ott hever a járdaszélen. Egész éléskamrára való holmi. Papírzacskóban különféle fűszerek, jókora darab disznóháj és csokoládé, kávé és szappan. Egy palack ecet meg egy palack vörösbor eltört nyaka egymásra borul, s a folyadékok csípős, fanyar illata az orrokba csap. Hamarosan nagy sereg bámészkodó állja körül a „szerencsétlenség” színhelyét.

Az inasgyerek nincs sehol. Első rémületében nyilván a kerékpáros után szaladt, hogy visszahozza. Sorstársat keresett a bajban. Pedig a kerékpáros nem tehetett róla. Véletlen baleset történt. Az emberek is ott álltak, s azon vitatkoztak, hogy ki a „hibás”. Senkinek se jutott eszébe, hogy felszedje az árut, hogy rendbe rakja és mentse, ami menthető – a két eltört palackon kívül alig történt nagyobb kár –, csupán a négyesztendős fiúcska volt az, aki még meg nem rontott ösztönét követve szedegetni kezdte a papírosburkából kihullott rózsaszínű szappanokat, barna kávészemeket.

Az anyja azonban haragosan rászólt. – Nem teszed le azonnal! Mindjárt odaadlak a rendőrnek.

A kisfiú rémületen csapta le a földre a felszedett holmit. Szemében valami érthetetlen ijedelem lángolt fel. Sehogy sem értette ezeket a nagyokat, akik valami romboló indulattól vezéreltetve mindenáron bűnöst és hibást kerestek, s közben megfélemeztek a józanságról, veszendőbe hagyták menni a sok drága árut.

A kifolyt lé közben eláztatta a papírzacskókat is, s a szép, fehér porcukor, a sárgás buzadara, a csokoládé meg a szappan egy latyakká változott.

•

Kávéházban ötven év körüli úr az újságokat kéri. Az újságosfiú elébe rakja valamennyit. Napilapokat, hetilapokat, külföldi folyóiratokat. Egész hegygel. A vendég elégedetten kavargatja kávéját. Készül a hosszú délutáni újságolvasásra. Zsebébe nyúl, zsebkendőjét is előhúzza, hogy majd megtörölje vele szemüvegét, de arca bosszússá változik. Odahaza felejtette. Nem hozta el magával. Hiába keresgél, nincs sehol. Vége az egész előre elképzelt szórakozásnak. Egyetlen betűt se tud elolvasni a pápaszeme nélkül. Dühösen csapja össze a már kitergetett újságot.

Egy pincér azonban – a sehol másutt fel nem lelhető, tehetséges magyar pincérek egyike – hozzálép, kiveszi zsebéből saját szemüvegét, és leteszi a vendég elé.

– Tessék parancsolni – mondja.

A vendég csodálkozva pillant a pincérre.

– Az én szemüvegem? – kérdi.

– Nem, nagyságos úr, az enyém.

– De hát mit csináljak én az ön szemüvegével? Az nekem nem jó – mondja az úr.

– Tessék csak nyugodtan használni – nyugtatja meg a pincér. – Körülbelül egykorúak vagyunk. Eddig még minden vendégünknek jó volt.

Tízéves fiúcska tisztességtudóan megáll a sarki újság- és füzeteskönyv árusító asszony előtt.

Kinyitja kis markát, és így szól:

– Kérek egy könyvet tíz fillérért. De izgalmasat.

Az asszony – vastag, mint valami banyakemence – nehezen mozdul meg sok göncében, de végül előkotorász egy vastag, papírkötésű könyvet, s a kisfiúnak adja. Tíz fillérért.

– Mennyi hiányzik belőle? – kérdi a fiúcska.

– Csak harminckét oldal az elején, meg vagy három a közepe felé. De azért meg lehet érteni. Nagyon izgalmas. Én is olvastam.

– Meg lehet érteni – biztatja magát a gyermek. – Nagyon szépen köszönöm – és boldogan siet el olcsó pénzen vett kincsével.

1934. december 1., szombat, 6. old.

Pesti utca

Szegényes ruhájú, sovány fiatalasszony félénken megszólít az utcán egy tigrisbőr-bundás, divatosan öltözött hölgyet. Hozzáhajol, és sutogva, szemérmesen kérdi tőle:

– Kérem szépen, tessék szíves lenni megmondani, hol van itt a környéken egy zálogház?

– Zálogház? – harsogja vissza olyan hangon a hölgy, hogy a közelben járók mind fölfigyelnek. – Zálogház? – nézelődik körül. – Azt igazán nem tudom, kedvesem. Honnan tudnám? – mondja, és továbblibben.

A szegény, szomorú asszonyka ott marad tájékozatlanul az utca közepén. Úgy érzi, most már az egész utca tudja, hogy ő hová igyekezett, és mindenki tudomást szerzett az ő szégyellnivaló, nagy szegénységéről. Lehajtja fejét, és befordul a legközelebbi mellékutcán. Másik városrészbe siet. Ott talán észrevétlenül bejuthat egyikbe.